

EGY ELFELEJTETT MAGYAR ÍRÓ-KATONA

Markó Árpád

(Jakkó László huszárkapitány. 1781—1833.)

(Értekezések a történeti tudományok köréből. Új sorozat 18.)

(Budapest, 1960. Akadémiai Kiadó. 55 l.)

Bár a tudomány követelte tárgyilagosság szempontjai alapján a személyi vonatkozások kikapcsolására, vagy legalábbis azok elhallgatására kellene törekednünk, ezúttal mégis be kell vallanom, hogy Markó Árpád művének értékeit meglehetősen szubjektív érzéseken és élményeken keresztül közelítettem meg, ui. Jakkó László életének és munkásságának megismerése, nekem, egy rejtély megfejtését jelentette. Ezt a rejtélyt, vagy inkább talányt az elfelejtett író-katona képmása ültette el bennem, amelyet még gyermekkoromban láttam először. Azóta, egészen mostanáig, mindig kérdés volt számomra: ki és mi lehetett az, akinek szép, férfias, komoly vonásait az egykorú festő oly beszédesen örökítette meg.

Ki volt hát Jakkó László? Markó Árpád erre a kérdésre az elérhető forrásanyag egésze alapján ad feleletet: szatmári nemesember, akinek pályája a batizi gyermekévek, majd a debreceni és leMBERGI diákoskodás után a katonai élet szféráiban emelkedett magasra. És valóban: itt pontosan erről van szó. Jakkó kapitány ugyanis nem egyszerűen kiművelt emberfő, művelt, a kultúra több területe — irodalom, régészet, történelem — iránt érdeklődő katonatiszt, hanem a magyar hadtudomány úttörőinek egyike, „Az új hadi tudomány lelke” c. munka és Frontinus Sextus Julius „Stratagematon Libri IV.” c. művének fordítója, amelyet Zrínyi Vitéz Hadnagyával helyezhetünk egy sorba.

A pályakép, amit Markó Árpád nyújt, mindenképpen méltó Jakkó Lászlóhoz, s egyben nagyszerű bemutató, felfedező írás. Így kell valóban méltatlanul elfelejtett nagyjainkat bemutatni, megszerettetni. A szerző úgy rajzolja meg Jakkó László életpályáját, hogy az mindvégig érdekes, sőt érdekfeszítő olvasmány marad. Nem zavarják, sőt fokozzák érdekességét a bőségesen szóhoz jutó források, amelyek minduntalanul lebilincselik, elgondolkoztatják és magukkal ragadják az olvasót. Az idézett levelek magát a valót, a lüktető életet hozzák közel, úgyhogy azokat olvasva önkéntelenül elgondolkozunk egy-egy pillanatra: hát ilyen volt egy biedermeier szerelmes levél, hát ezek voltak egy vitéz huszártiszt gondjai, örömei, mindennapi kérdései a legendás napóleoni háborúk idején. És éppen ebben van Markó Árpád könyvének másik nagy értéke: történelmi légkört, atmoszférát tud teremteni, ami nagyon sok történelmi munkából hiányzik manapság.

Mindent összevetve az a véleményünk, hogy Markó Árpád egy értékes darabbal gazdagította hadtörténelmi irodalmunkat, egy olyan nagyszerű katonai pályafutást elevenítve fel, amely másfél évszázad távolából is buzdítóan, lelkesítően hat. Csak azt sajnáljuk, amikor Jakkó László Szatmárból induló és Szatmárba visszatérő pályájának történetét letesszük, hogy az idő mostohán bánt a rávonatkozó forrásokkal.

Kávássy Sándor